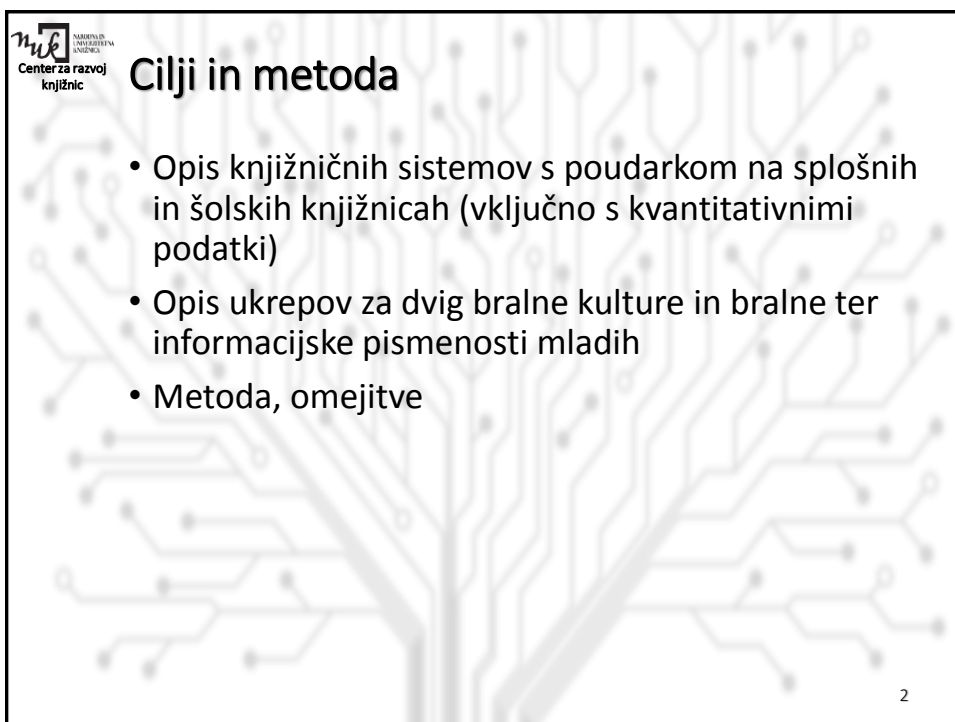




**Knjižnični sistemi in
ukrepi za razvoj BK in BP:
Estonija, Finska,
Japonska, Kitajska
(provinca Šanghai),
Poljska in Singapur**

**dr. Gorazd Vodeb
dr. Eva Kodrič-Dačić**

nuk NARODNA IN
UNIVERZITETNA
KNJIŽNICA
Center za razvoj knjižnic



nuk NARODNA IN
UNIVERZITETNA
KNJIŽNICA
Center za razvoj
knjižnic

Cilji in metoda

- Opis knjižničnih sistemov s poudarkom na splošnih in šolskih knjižnicah (vključno s kvantitativnimi podatki)
- Opis ukrepov za dvig bralne kulture in bralne ter informacijske pismenosti mladih
- Metoda, omejitve

2

Vidiki opisa

- Organizacija sistema (zakonska ureditev)
- Razvoj sistema
- Strateški cilji knjižničnega sistema (dokumenti)
- Povezanost knjižnic
- Razvitost mreže knjižnic
- Razvitost knjižničnih storitev
- Raven uporabe knjižnic

3

Države

- Finska: v letu 2010 5,4 milijona prebivalcev z gostoto poselitve 18 prebivalcev na kvadratni kilometer.
- Provinca Šanghaj: obsega območje 6.340 km², v njej je leta 2013 živelo preko 24 milijonov prebivalcev. Provinca prispeva 3,8 % kitajskega bruto domačega proizvoda (BDP).
- Država Singapur obsega 718 km², v letu 2014 je imela 5.469.724 prebivalcev, gostota naseljenosti je bila 7.615 oseb na km².


4



Finska

- Zakon o knjižnicah („kulturne pravice“, zagotavljanje enakih razvojnih možnosti za vse“)
- Šole niso obvezane imeti knjižnice
- Ministrstvo (zakonodaja, knjižnična politika)
- Centri za regionalni razvoj (državno financiranje, evalvacija)
- Občine (financiranje, evalvacija)
- Razvoj
 - Centralna knjižnica (koordinacija razvojnih projektov, MKI, sodelovanje, metode in orodja, klasifikacijski sistem)
 - Regionalne knjižnice (19, usposabljanje, povezovanje, MKI, informacijska služba)
- Posebne knjižnice: Celia, repozitorij, narodnost Saami

5



- Strategije
 - Finish Public Library Policy 2015 (kulturne pravice v digitalnem okolju, usposabljanje, promocija)
 - Strategija sveta splošnih knjižnic
- Povezovanje
 - E-knjige, portal splošnih knjižnic, konzorcijska nabava e-virov, nacionalna digitalna knjižnica

6



Kitajska, provinca Šanghaj

- Velike razlike v razvitosti knjižnic
- Štiri ravni oblasti (provinca, okrožje, kraj, soveska/vas)
- Nacionalni organ
- Šanghajska knjižnica
- Razvoj: nacionalni projekti (Knjige za podeželje, CIRS)
 - Strategija šanghajske knjižnice: promocija branja v digitalni obliki, promocija kitajske literature v tujini, storitve za gospodarstvo, aplikacije za mobilne naprave
- Povezanost knjižnic: enotna izkaznica

7



Singapur

- Človeški viri kot kapital
- National Library Board
 - Nacionalna knjižnica, nacionalni arhiv in splošne knjižnice
 - Raziskave, razvoj, usposabljanje
 - Infrastruktura (sistem za avtomatizacijo poslovanje, digitalna knjižnica, aplikacije za mobilne naprave itn.)
- Vizija razvoja knjižnic („Libraries for Life“: podpora branju, učenju in IP, razvoj knjižničnega prostora, domoznansko gradivo in vključevanje uporabnikov, razvoj digitalne knjižnice)

8

Center za razvoj knjižnic

Pregled zadnjih dostopnih podatkov o splošnih knjižnicah po državah

9

Center za razvoj knjižnic

	Estonija	Finska	Japonska	Kitajska, provinca Šanghaj	Poljska	Singapur	Slovenija
Prebivalci	1.315.819	5.400.000	127.000.000	24.000.000	38.495.659	5.469.724	2.062.874
Splošne knjižnice (enote/izposojevališča)	549	756 ^a	3.106 ^b	25 ^c	8.094	26	269
bibliobusi		142				3	12
Prebivalci na krajevno knjižnico	2.397	7.143	40.889	960.000	4.757	210.374	7.669
Letna odprtost vseh enot		1.365.205					382.718
Uporabna površina (m²)		502.929		414.110	1.070.569		108.741
Uporabna površina na 1000 prebivalcev (m²)		93		17	28		53
Uporabniška mesta				22.593	117.396		6820
Uporabniška mesta na 1000 prebivalcev				0,94	3		3,3
Osební računalniki				7.071			1.426
Osební računalniki na 1000 prebivalcev				0,29			0,7
Knjižnična zbirka^d	11.766.385	37.427.120	35.671.0000	72.390.000	131.000.000	8.100.000 ^e	11.497.215 ^e
Knjižnična zbirka na prebivalca^d	8,9	6,9	2,8	3,0	3,4	1,5	5,6 ^e
Prírast^d				2.109.700			465.004 ^e
Prírast na 1000 prebivalcev^d		338		88			224 ^e
Prírast na knjižnično		0,040		0,020			0,040 ^e

10

Center za razvoj knjižnic	NAROVNA UNIVERZITA ANKARA						
	Estonija	Finska	Japonska	Kitajska, provinca Šanghaj	Poljska	Singapur	Slovenija
Sredstva za nabavo gradiva (EUR)		37.443.333					6.946.318
Sredstva za nabavo gradiva na prebivalca (EUR)		6,9					3,37
Prihodki (vključno z investicijami, EUR)							47931038
Operativni stroški (EUR)		316.449.375					42.773.212 ^f
Strošek na prebivalca (EUR)		58,35					20,73
Zaposleni delavci (osebe)	1.294	4.595	6.541	2.350 ^e	16.198		1.224
Zaposleni delavci na 1000 prebivalcev (osebe)	0,98	0,85	0,05	0,10	0,42		0,59
Zaposleni delavci (EPZ)		4.097					1.186
Zaposleni delavci na 1000 prebivalcev (EPZ)		0,79					0,57
Zaposleni strokovni delavci (EPZ)		3.521					930

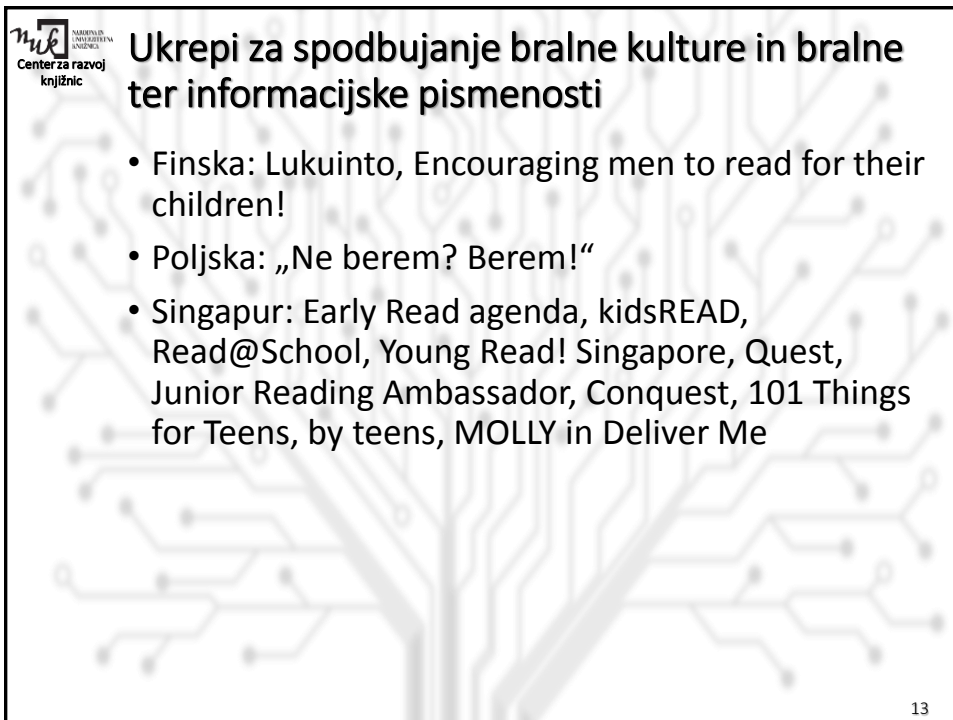
Podatki v ležeči pisavi so naknadno izračunani, a - niso upoštewane enote v bolnišnicah, b - niso upoštewane otroške knjižnice t. i. »bunke«, c - po nekaterih podatkih deluje bistveno več enot, d - enote štetja se lahko razlikujejo, e - niso všteti elektronski viri dostopni na daljavo, f - ocena, g - vključno z delavci v splošnih knjižnicah namenjenih otrokom.

11

Center za razvoj knjižnic	NAROVNA UNIVERZITA ANKARA						
	Estonija	Finska	Japonska	Kitajska, provinca Šanghaj	Poljska	Singapur	Slovenija
Prebivalci	1.315.819	5.400.000	127.000.000	24.000.000	38.495.659	5.469.724	2.062.874
Člani		2.031.065	34.000.000	17.172.900 ^a	8.700.000	2.200.000 ^b	491.409
Delež članov med prebivalci		0,37	0,27	0,72 ^c	0,17	0,40	0,24
Ocena deleža uporabnikov med prebivalci		0,80	0,35				
Obisk (fizični)	5.953.352	50.379.320			79.600.000	27.300.000	10.505.875
Obisk na prebivalca (fizični)	4,52	9,29			2,07	4,99	5,10
Izposoja ^d	11.197.756	68.547.619	656.000.000	63.162.900	124.100.000	35.500.000	25.755.260
Izposoja na prebivalca	8,5	16,8	5,5	2,6	3,2	6,5	12,1
Prireditve		32.124		1.643 ^e			22.469
Obisk prireditvev		811.726		222.000			840.201
Skupinsko usposabljanje		25.919 ^f			910.474		8.358 ^f
Udeležba na skupinskih usposabljanjih		359.144					82.282

Podatki v ležeči pisavi so naknadno izračunani, a - podatek se nanaša na bralce, b - podatek se nanaša na člane, ki so v zadnjih petih letih obiskali splošno knjižnico, c - izračun je vprašljiv, d - enote štetja se lahko razlikujejo, e - podatek se nanaša na predavanja, f - podatek se nanaša na ure usposabljanja.

12



uk SARBEVSKA
UNIVERZITETA
ANZDRAVA
Center za razvoj
knjižnic

Ukrepi za spodbujanje bralne kulture in bralne ter informacijske pismenosti

- Finska: Lukuinto, Encouraging men to read for their children!
- Poljska: „Ne berem? Berem!“
- Singapur: Early Read agenda, kidsREAD, Read@School, Young Read! Singapore, Quest, Junior Reading Ambassador, Conquest, 101 Things for Teens, by teens, MOLLY in Deliver Me

13



uk SARBEVSKA
UNIVERZITETA
ANZDRAVA
Center za razvoj
knjižnic

Zaključki

- Organizacijski vidik: pomen ciljanih in koordiniranih ukrepov na ravni celotnega knjižničnega oziroma šolskega sistema (države), povezovanje različnih akterjev na lokalni ravni, zlasti osnovna in srednja šola ter splošna knjižnica, institucije predšolskega varstva, lokalna raven oblasti itn.
- Uvajanje preko pilotnih projektov, pomen evalvacije.
- Motiviranje otrok za branje iz lastnega veselja. Pri tem se navezujejo na vsakdanji svet otrok in njihove interese, na popularno kulturo (računalniške igre, stripe), informacijsko komunikacijsko opremo (mobilne telefone, itd.), priporočila vrstnikov za branje.
- Spodbujanje spremembe odnosa do branja (učiteljski zgledi, javna izpostavljenost branja, usmerjeni medvrstniški odnos). Ukrepi morajo spoštovati različne interese oziroma okuse otrok, učne stile in bralno starost ter ponuditi alternativne možnosti za izbiro branja.

14

- Razvoj večrazsežne pismenosti. Ukrepi sistematično spodbujajo ustvarjalnost in samostojno izražanje otrok v različnih medijih. Bralna kultura je tu organsko povezana s pismenostjo drugih medijev.
- Ozaveščanje staršev za razvoj bralne pismenosti. Pomen družinskega okolja pri razvoju bralne pismenosti.
- Podpora splošnih knjižnic za razvoj pismenosti v predšolskem obdobju.
- Pomen usposobljenosti učiteljev za spodbujanje branja, razvoj bralne pismenosti zadeva vse učne predmete.
- V učne aktivnosti je vključena splošna knjižnica, otroci se sistematično spoznavajo z osebjem, gradivom in storitvami, poleg tega pa lahko splošna knjižnica neposredno podpira in je vključena v pedagoški proces, zlasti v državah, kjer nimajo šolskih knjižnic (Finska).
- Spodbujanje razvoja bralne pismenosti pri posebnih skupinah, pri katerih je raziskava PISA pokazala na zaskrbljujočo raven bralne pismenosti. Gre za dečke, priseljence ter otroke v slabšem ekonomskem položaju.